

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za šlaw sprócnj
Napoj mócnj
Lubosé ma;
Bóh pak swěrnj
Přez spar měrnj
Čerstwosé da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłať
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njeh éi khmana
Žiwnosé je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Šerbske njedželske lopjeno.

Wudawa šo kóždu šobotu w Smolerjez knihiczišczerńi w Budyschinje a płaczi štwórtlětnje 2.— hr. s portom.

21. njedž. po šwj. Trojizy.

Njewužitne płowa.

Wěšch ty, šo junu hodžina pschindže, hdžež Bóh šebi samolwjjenje žada ša kóžde njewužitne płowo, kotrež šy rěczal?

Wěnja hušto: šhto dha ma płowo na šebi? Šsłowo je wodnych! Šo wuprajíš a precž je! Tak? Še to wěrnó? Ně, šhtož rěczimj, njesańdže. Bóh šhowa tež našče płowa — ša džěń samolwjjenja.

Haj, kak dha móže wón płowa wobšhowacž? prajíš.

To hižo čłowjekojo samoža. Čzim bóle móže to Bóh! Wěmny wschitžy, šhto je gramofon. Tutón aparat runje to šažo dawa, šhtož něhdy do njeho šo rěczěšče. Platty móžěš wobšhowacž a pschezo šažo rěczecž dacž. Tak móža nětk hižo čłowjekojo płowa wobšhowacž. A to njedyrbjal Bóh samóž? Ty móžěš dawno twoje płowa šapomnjene měcz — Bóh je šhowa ša tamny džěń samolwjjenja.

Wšmni šebi ras čžaš a pschemyšl šebi, kajke płowa šu š twojeho erta pschisšle! Bóh je šakafal, šo njebychmny jeho mjeno njewužitnje wužiwali. Še prajil, šo njebudže teho bjes šhóstanja wostajicž, kiž to čžini! A — šelko čłowjelow to š žyła njewopomni! Šak někotry „Ach Božo!“ šo wuwola, bjes teho šo by wutroba šo pschi tym wobdžělila! Šlaj, to šu njewužitne płowa! Ša to dyrbišch na dnju wěcznosěže samolwjjenje dacž.

A kak štejesče š pschěnatosčžemi? Šhtó njeby w tym winy měl? Šsmny šo tak teho šwucžili, šo to š žyła njěspójnajemy. Haj, hdyž něchtón njěpschěhnaje to runje won nadpadnje. Šdyž něchtón na psch. na někajke praschenje by jenož

wotmolwil: „Še šo mi špodobalo!“ potom by proščeť wěšče měnil: „Njeje šo jemu wošebje špodobalo!“ Pschetož, hdyž někonu je šo špodobalo, potom rěka; „Še šo mi jara derje špodobalo. Wě woprawdže wulkotne!“

Jesukowy ert praji: „Wascha rěcz budž haj, ně, šhtož wyšchsche je, to je wot šleho.“ Potajkim šu tež pschěhnatosčže — njewužitne płowa!

A nětk myšl. šebi na wschě te lže we wobšhodže. Bjes tych njemóžěšch bjež, praja ludžo! Šhtóž jako pschekupž by pschezo wěrnosčž prajicž čžyhl, tón š žyła njeby ničžo wuwikowacž mohš! — A šhto dyrbjeli šebi wo naš myšlicž, hdyž na praschenje: „Ša tola waš njewotdžeržu?“ pošmu wěrnosčž wotmolwicž čžyhl. Bjes šžow nětk ras njěndže!

Šelko tak myšli a šebi žane šwědomnje š teho njecžini, njewěrnosčž wuprajicž. Ale — Bóh šhowa platty na džěń samolwjjenja! Budže potom twoju samolwou płacžicž dacž, šo njebě tebi móžno, w twojich wobštejnoscžach bjes šžow bjež?

A potom — ach šelko płowom šady šhribjeta! Šelko pschibłodžazeho rěczjenja, to šudjenje wo njěpschitomnym! A hlaj, to běchu šažo njewužitne płowa! Wšcho to šleškanje a pschibłodženje, wscho to hanjenje teho bližšeho — šhowa Bóh tón šenjes!

Wlóžěšch hišcže loškomyšlnje prajicž: „šhto dha na płowje šaleži?“ Šajke brěmjo dolha šu twoje njewužitne płowa na twoje konto pschijněžle. Ša bych čžyhl, šo by to tebi junu wědomo bylo, kak šatraschne to samolwjjenje je, kotrež šy š njewužitnymi płowami na šo walil, šo by šo twoja dušcha wuštróžila!

nych a we wořadze f temu wscho trěbne napravjecz, tež sa powščitkowne štučki wěry, a lubosjeje sa wořadu a swontach njeje fajmanje pytač žami a we wořadze šbudžowacž. A dokeľ jena abo druha wěz wořebite prězowanje žada (wořebje we wulfcy njepšchewidomnych měšchcaufkich wotrjeřach), maja řo wotrjady (Musikantje) sa nje wutworjecz: Někotři řastupjerjo abo tež, hdyž řu jenož prjědřtejerjo tučzi njeřu starosč řa pohrjebniřchězo, twarjenja, mlodžinu, řhudobu atd. Něřcho wořebite přchi tym je, řo mōžra teic wotrjady řebi hřchěze druhich do zyrkwinskich řastupjerřtwow njerušwolonych wořadnych, řiž řu řwól-niwu a řhonjeni, přchuwacž. Njeř je tež přchispmunjene, řak wažne je řa přchichodne wušwoljenje do „řastupjerřtwa“ a „prjědřtejerřtwa“, řo ma řo řchěřtu hacž řtečzi džěl jeho řobustawow wornich řamych, potajřim niž wor wolerjow přchuwolicž a „powolacž“, a ma wořebje řo ředžbu dawacž přchi tym na řlawy abo rowarřtwa wořady, řiž we wořadnym džele řteja a řobu pomhaja, řaž na nabožnych wučerjow, diafonisřu, powolaných „pomoznikow“, řak řo je řa dobre a wužitne mořy řkladnosč řobu řkuttowacž, hdyž řich wolerjo wobředžbowali abo mēcz řhřli njeřřu.

Řchto řu čzi „pomozniky“? Wor řastupjerřtwa postajeni muřojo abo řony, řiž řu řwól-niwu, wořebje we wjetřchich wobřtejnoscach, po domach zyrkwinskim nuřam a njedostatkam napschecziwo řtupacž, řhorých wopyrowacž, řhudnych wobřtaracž, mlodnych namolwjecž, řo řhřli do džěčřikemřchenjow a nuřchporow řhodžicž, njerodnych ř řchěřny a wěrowanju řo mēcz, řiřtna a řecžaze řopjena wokoło podawacž, řludžaznych ř wotrpaděj a ř wuštupjenjř ř zyrkwije řwól-niwých napominacž, přchicžehnjehých wopyracž a řaxarjei wosřewicž. Řello mōžnosčěje džělacž, na řotruž řebi wjele njepomņřli! A tola nuřne, řak nuřne řa bježe a řohnowanje wořadow, řaž je trěbne, řo řrej a řiwenje hacž do najřdalenisřich řiwow a řlawow nařchěho čžela porjadnje dořpitwa. Řewat je řhore. — (Wořracžowanje.)

Šrudna řlawišna wo powřadryjerřach ř lěta 1715

Wořadryjerjo, řchto njeby řižo wo nini řlyřchal, njed řnadž tež podnijenom, řotrež tež Šserb řak řad řreba: „Schatzgräber.“ A řchto njeby řhřyl tež řak řad nēřkle řebi powřad wuřyč ř pravje wjele řlotakani! By tola nēřkle, hdyž nařcha „valuta“ řak řpaduje, t. r. hdyž nařcha řriwona přchězo mjenje a mjenje řlacži, řa řōždy řlotak řnydom po řtach dořtawat! Šo pa ma to ř tajřim ryčřom řa powřadami řwoje wēřki, řy řreje tež řewat řižo řlyřchal, nařche powēdańčřko, řotrež je po řamřkich akřach řpiřane, čzi to wobřručza.

Čhřěřch-li nēřko wo řamnym podawku ř lěta 1718 dařchěho wjedžecž, pōj se mnu řobu do mēřta řena. Tam řo to zofařche, a to w řymje, řaj řunje w řodowym čřařu lěta 1715. Šrudna wēřka je tehdy wjele rořhorjenja, dorčřčowanja, bēdjenja řbu-džila a tež wjele bojoscčě a wčřipnosčě. Še řo wjele wo tutej wēřy piřalo a čřiřchčřalo — a domuřařnjena dženřa hřchěze njeje. — Daj řebi nēřk powjedacž, řchto bu řamřny wo njei wosřewjene:

„Študenta Weber řetka řo ř dwēmaj řurwomaj na winizy jeneho řrawza w řharodnei řhēřny, řo by wēřty powřad řbēhny. Tam řapocřachu je řwojim řuřlanjom. Čhřyřhu wopřchřahacž najwňřřchěho duřa ř řraja řlōnzow, duřa Dch, řo by Matnaela, duřa jemu poddaneho a powřad wobředžazeho, w čřlowřteř postawje ř nim pōřřal, a řo byřhu tolerje, řotrež pjenjesh řehnjeřhu, dořtali; to řu, řaž řo přaji, řajře tolerje, řotrež řo řame wor řo přchřporeja.

Šuraj řydnjřchtaj řo potajřim řa blido řahrodneje řhēřki, řtudenta napřřa magisře řnamjo, jene „tetragram“ wňřche řuri a řyđže řo potom tež ř nimaj. Wučěže dwē řuřlānriřtej

řniřy a magisře řygle a druhe podobne wēřy a polōži je ř řchřri mēřřkam ř tolerjemi ř řehnjenju a ř nēřotrym wořebitym pje-njeřkam přchē řobu na blido. („Magija“ je mjeno řa mudrosč řańřchokřajnych mudřych a ma nēhđže řello na řebi řellož mř je řlowom „řuřlanje“ wupřajimy.) Wo 10 řodž řčřini jedyň ř burow ř teřakom řtudenty řolo do wjeřcha řhēřki a řapocřa ř jenyň wopřchřahanjom, řotrež řrōjny ř řlowy přařěřche, řōždy řrōcz pol bēřřřk řodžiny powřawřchi. Duh pa řo řadny nje-řjewi. Na to wučřita Weber řamřne wopřchřahanje ř jenyň tnych dweju řniřow, řako je ř druheimu řařej řapocřa, njepřchři-đže ř nim ře řōnzěj, přchetož řpanje, řotrehož řo domowbrocz nje-mōžěřche, přchřiđže na njeho. Wřdjenje jemu řańđže, polōži řlowu na blido a wuřny. Šchto je řo dale řtalo, wřazny nje-wjedžěřche. —

Nařajtra namāřachu w řahrodnej řhēřny řtudentu Webera bjes wēdomnja řežo na řlawy řa blidom, bē na pol morwų a njemōžěřche nēřo řěčřecž. Dřiwne bē tež, řo mēřěřche na wutrobny na řukontaj, a na přawej nořy čřerwjene blāři, řačžekřřnu a pu-čherje. Šuraj pa ř bēřchtaj zřle morwų a řařř wřřařche řimaj wo doľhosč řlawka ř řuby na wobřčřu a na wutrobny mēřěřchtaj wjele mōdřych a čřerwjehých přuřkelow a blakow. Čžele busřtej přchē řřjoch řražnikow — řich mjeno řu: Šchēřčřan Šrempe, řurij Bayer a Řiklas Šchumann — řražowanej, mješ tym řo bu řtudenta wotnjeheny a dře do řařtwa řřřnjeny.

Š tym pa ř njebē ř zřlej wēřu ře řōnzěj. To najřrařchnisře řakle přchřiđže. Bayer řtupi řař přchē durye a řjekny, řo wroczō, řo dře řwoju „pomoz“ dořtanjē (hacž dře je ř tym mēřř, řo nēřřōn přchřiđže, řotryž na jēho mēřtno řtupi a řra-žuje?) Druhaj dwaj wosřařchtaj w řhēřny a Šrempe wuřny — řu pa ř přchē nēřkajře řchereňje řařo wubudženy. Duto drapa-řche mōžnje wo durye, durye řo wocřiniřhu a řčřen jeneho řydom- abo wōřomlēneho řōlza řo powřa, doniž řo durye řařo ř mořu njeřapřařnyřhu.

Šchumann řu, hacž řunje nikořo njemōžěřche, zřly řrud po řlawy řahnjeny, doniž na jene ř teju čželow njepadže, tam wosřa bjes wēdomnja řežo. Nařajtra namāřachu wřchēř řřjoch řražnikow řaž morwų. Bayer bē tež wopřawđže morwų. Šchumann řo najpředy řařo řhraba. Šrempe nadřpadže na řlowje na řetra podobna řhorosč. —

Dwōřřki řadžicžel Šoffmann w řalli mēňěřche, řo mōže zřlu řawjereřanu wēř rořřařnicž; mēňěřche, řo je přchē wohen ř (wo wohenju pa ř zřle akř nēřo njepřaja) dym nařtal, řotryž je zřlu wēř řawinowat. Wřda wo tym řniřřku. Dola bē tu tež řajřich, řořřř w tym wřchēm řkuttowanje řlych duřow, řaj čžerta řameho wřdžachu. Wřiđže řniřřka, řotrejēř řpiřař Andrea řo přchēčřiwō Šoffmannej wobřocři a wupřaji, řo je čžert tny řludži řřōnzowat a řak řlē ř nini řakřadžal. A na tym niž dořčž, wřiđže řich hřchěze wřazny řpiřow ř woběju řtejnřřchěřow.

Akř wo tutej dřiwnej wēřy řuchu řřōnzěňje do Řipřka pōřřla-ne a řři řakulřy, mjenujny řakulřy bohōřlowřtwa, řekāřřtwa a přawa, přchēpřōřchene, řo byřhu wuřud wupřajře. Řich wuřud wupřaji řo řa to, řo je řo řřōnzowanje po naturřku řtalo a řo čžert a řchereňja řame ř tym nēřo čřinicž nimaja.

„Duto mēňěňje namāřa najwřazny přchřřlowowanja.“

Řak powjedaja akřy. W nařřim čřařu byřwa pa ř, řaž řo řda, tny řludži wřazny a wřazny, řořřř řo bōle přchřamřnu nařla-dam jeneho Andrea a mješ nini řu to přchēde wřchēm řpřiri-řřřojo.

Zyrřei a řtat.

Nēřchto wo nowym porjedže zyrkwinskich wořadow abo řkrōřka wo wořadow-porjedže podawamny tu přchřpōřla we wo-

hebitnych nastawkach. Njech hebi je kóždy hwěru pschecžita a rospomni. Tak pschinješy potom nowy porjad tež nowe žiwjenje do wožadow, a to wón pschede wschēm chze. Pschispomnic chzemy hnydom, so móže swonfownje porjad tych wožadow, kotrež mjenje hač 2000 dušow licza, wostacž, kaž kiz je hač dotal byl, wošebje, šchtož přjódštjejerštwu nastupa. —

„Sakška evangelska korespondenca“ podawa mjes druhim tež tole: „Sa wokrežneho schulsteho radu sa schulski dohladowaški wokrež Škniš w Bogtlandže bu wučer O. G. Erler f Lipska-Sellerhausena pomjenowany. Nowy schulski rada je w Lipsku snaty jako wojowať sa hwěta-schulu a jako pschecžitniš wusnacžaschule. Jeho pomjenowanje je dalschi staw we žhym rnyku postajenjow wyschnosče, kotrež so mērja pschecžitwo kschesčanskim staršim. Dopomniš so, kať so wot pschewrótcem porjadu jene kať druge wuschobodžene měštno schulsteho radu wobžadža jenož f tajnim mužem, kotřiž so wusnamjenjeja psches wustupowanje sa hwěta-schulu a psches žiwe wojowanje pschecžitwo kschesčanskej schuli rycžerštwu nabuchu a dopokasachu, so hu šmani sa schulsteho radu. Wučer E. Beyer bu se schulskim radu sa město Lipsk, wučer dr. Wünsch se schulskim radu w Lubiju, wučer Siemann se schulskim radu w Dražžanach, wučer Schneider f Komorowa se schulskim radu w Kamjenzu, so bychmy jenož někotrych f tych mnohich padow wuschěnyli. Wschitke to snate mjena f kulturneho wojowanja poslednich lět. Schulski rada je, hdyž buchu nětko direktorajo wotstronjeni, jenicžki statny dohladowať, kotrehož hiščeje mamy. Š njenu a f jeho nještronošči dyrbja tež wschitžy staršči polne dowěrjenje mēč mōz. Š njemōže byč, hdyž so jenož jenoštronošy pschecžitwizy kschesčanskej schule sa schulskich radow pomjenuja!.

Š hlyta a f daloka.

W Budyščinje běchu so frjedu, 5. oktobra dopoldnja herbžy duchowni f nasymnej konferenzy sešli. Pschedžyda kn. lic. theol. Wrošak-Grodžiščezanski složi po sawodne mōdlitwje pschedžydstwo, kotrež bē 15 lēt dolho fastarať, wuschōjeje starobu dla a namjetowasche ja hwojeho naslědnika měštopschedžydu, kn. fararja Domaschu-Budeščezanskeho. Prōštwu. so by fastojnstwo hač f hwojemu šlotemu fastojnstemu jubileje, t. r. hač do pschichodneho lēta wobšhowať, wotpokasa f. pschedžyda a duž so po jeho namječe sta. Wuprajwšchi wotšhadžazemu pschedžydze džak sa dolholētne džēlo pschewsa kn. f. Domascha wōšbu. Š polkadnikom wostanje f. f. Wrošak hač fe kōnzej lēta, potom pschewosnje tuto fastojnstwo f. duch. Wōž-Budeščezanski. Š dlēšchej rosmōlwje dōndže to na to pschi šdželenju kn. pschedžydu, so so 20. oktobra synoda šhromadži a so směje wošebje wo žyřwinej wustawje jednacž. Duchowni so jenohšōnje dorasne sa to wustupichu, so mataj herbščaj synodalaj — kn. pschedžyda a kn. wyschšči wučer Šancžka — kručje sa tym šacž, so pschi nowym šariadowanju so herbško-nēmške wožady do jeneho wokreža šjednocža pod herbškim šuperintendentom. Šōn jara njeluby njedostatk dyrbi na pschewo wotstronjeny byč, so maja herbške wožady duchowneho dohladowarja, kotryž herbškeje rēče mōžny njeje, abo lēpje, kotryž šam Šerb njeje. Š tu njeje tež mōžno, wožady wubjeracž. Wschē wožady, w kotrychž so hiščeje herbški přēduje, — Dražžany a Lubij drje wēšo kōždy šam wot so wuwosnje — maja so do herbškeje šsuperintendentury šjednocžicž. Šō žada hebi hižo dorasne našch demokratiski cžak, kotryž chze a dyrbi, jeli so chze demokratiski byč, kiž chze njenschinam jich dobre prawta dacž, a potom jedna so to tu

wo te najhwjećiške prawta, wo nabožne. Š tuteho štejnischēja je tež jenož to jene mōžno, so so pschi dželenju Šužy do šsuperintendentarow herbško-nēmške a nēmško-herbške wožady šjednocža. Š sa to njech wobaj herbščaj knjesaj we synodze štejitaj w tej wēštosčži, so herbžy duchowni a Šerbja do žyła sa nimaj štejitaj. Šnjēs šynodala Šancžka bē so pižomnje f tutej wēžy wuprajil. Tež Nēmžy našch wožadow a do žyła njemōžeja pschecžitwo tajnemu šariadowanju niežo prajicž, dokelž mōže tola herbški šsuperintendent a tež nēmški, tak so mōže Nēmžam a Šerbam jenak derje pošlužicž. Duž, hdyž 20. oktobra synoda hwoje džēlo šapēcžnje, njech evangelsžy Šerbja sa tym šteja, so nowa žyřwina wustawa tež nam Šerbam ta da, šchtož našche prawto! — Wo herbškim šseminaru bu na to rošprawa podata, bēchu so, kať snate, 5 šstudentajo na nim we Šrodžiščezu wobdžělili. Šacž kn. pschedžyda hiščeje ras herbški šseminar pschewosnje, njemōžešche lubicž. Wo herbškei wučebje na Budyšskich schulach so tehorunja šlowežko porēča. Še na tym, ju f nowa a hinať šariadowacž, dokelž něčžišchi wōdžer, kn. farar Wjerwa-Budeščanski, ju dale wjazy šastarač njemōže dla wobšchěrneho wožadneho džēla. — Šimo drugeho bu nam ššewjene, so je bibliški pucžnik, sa lēto 1922 sa cžiščez hotowy, duž je nadžija, so budže f hodam hotowy, a wēščeje potom tež šastup namaka do wschēch herbških domow. Šestajal je šōn šako kn. farar Wrošak-Retlicžanski. Pschedžyda herbškeho knihowneho towarštwu, kn. farar Šarjeň dyrbjesche f nowa na to pokasacž, so tak někotry „Domjazy přēdar“ hiščeje pschewo cžaka na to, so so jenu herbška wutroba a herbški dom wotewri, so by šastupicž mohl a byč f towaršchom. Njech je tola tež tu šako na to pokasane, so je tuta nowa přēdarška kniha rjany a pschihodny hodowny dať abo do žyła rjany dať a tež tani, placžišch tola jenož 12 šhrinow sa nju, a to najšēpje pola duchownych, kotřiž maja kōždy hiščeje tōjšchto cžiškw na škladže. — Šo dlēžšchej rosmōlwje wo redaktorštwje nachšeho šopjenta „Bomhaj Wōh“ wōšja pschi tym, so dotalny redaktor redaktorštwu šako na so wša, so pať so duchowni na to wjasaju, šimo natwarjaznych nastawkow tež podawacž druhich, přēdowanja dyrbja pať hač do pōndžele pola redaktora, pať hač nanajpošdžišcho hač do wutoru ranja w cžiščezēni byč. Wschē druge nastawki maja so redaktorej pschipōšlacž, a to sa pschichodne cžiškw kōždy ras nanajpošdžišcho hač do pōndžele ranja. Škonferenca je so kručje na tuto šobudžēlo šwjasať. — Šo wudacžu herbških špēwarškich bu tehorunja šowjedane. Duchowni pschihotuja pscheshlad něčžišchich a pschepōšōža, kať bōřy šu hotowi, macžim šchēřšchej šjawnosčži a tuta směje potom rošbudžicž, kať a šchto. (Pschir. f temu nastawki we Šerbškich Šlowinach.) — Wobšchērne bē to džēlo a wo wažnym so jednasche. Njech je wscho bylo Šerbam f wužatku a f šohnowanju, Wōhu pať f cžesčži! — Šopōdnju bē potom našymška šhromadžišna Macžizy Šerbškeje, wo kotrež pschichodne šlowežko pschidamy.

W Budyščinje směja herbžy duchowni wutoru po diōžešanskej šhromadžišnje dalsche pošedjenje wo herbški špēwarškich.

Š Huski. Š lēče 1920 bēšche w našch wožadze 109 narodow, 96 škonfirmasirowanych, 56 wērowanjow, 3574 špowjednych, 36 šsemrjetnych, 3667 dušow, 45 cžitarjow miš. pošōla.

Šistowanje. M. w M. ša 22. po Šr. — Š. w M. ša ref. šwj.

Šamolwity redaktor: farar Wyracž w Šošacžizach. Cžiščez a naklad Ššmolerjež knižicžiščezēnja a knižarūia šap. družštwu f wob. ruť. w Budyščinje.